

Text Daniela Hermana: „Josef Dobrovský – první světový Čech nové doby“

Na Tři krále, tedy 6. ledna, vzpomínáme úmrtní den Josefa Dobrovského, významného představitele národního obrození, předního bohemisty, orientalisty, literárního a církevního historika, který zemřel roku 1829 v Brně. K tomuto muži, který je nazýván patriarchou českého národního obrození, zakladatelem slavistiky a největším českým osvícenským vědcem, mám zcela osobní vztah. Moje prababička z matčiny strany, Karla Vlašimská, roz. Dobrovská (1863 – 1940), měla otce Františka (nar. 1826), ten měl otce Františka (nar. 1788), ten měl otce Františka, jehož bratrem byl modrý abbé Josef Dobrovský (17. 8. 1753 – 6. 1. 1829). Dobrovský byl tedy praprastrýcem mé prababičky. Zajímavostí je, že já jsem se narodil přesně na den sto let po své prababičce Karle, tedy 28. dubna 1963.

Čerpám z otevřených zdrojů: Josef Dobrovský se narodil v Ďarmotech v Uhersku v rodině důstojníka. Doma se mluvilo německy. Brzy po jeho narození se rodina přestěhovala do Horšovského Týna. Studoval na gymnáziu v Německém Brodě a u jezuitů v Klatovech, kde se také naučil česky, poté filozofii a teologii v Praze. Od roku 1776 pracoval jako vychovatel a učitel v rodině hrabat Nosticů, v Nostickém paláci v Praze, v němž dnes sídlí Ministerstvo kultury. Zde se rovněž významně podílel na pořádání Nostické knihovny. Účastnil se práce Soukromé společnosti nauk, již byl několik let ředitelem. V roce 1786 byl vysvěcen na kněze, poté vyučoval v semináři v Hradisku u Olomouce. V roce 1789 se stal rektorem. V 90. letech 18. století hodně cestoval po Evropě. Začátkem 19. století pořádal soukromé slavistické a bohemistické přednášky. Slavistiku pojal jako vědu o jazycích, historii i kultuře slovanských národů. Věnoval se slovanské etymologii a sepsal také mluvnici staroslověnštiny. V roce 1818 se Dobrovský podílel na založení Národního muzea v Praze. Oceňoval dílo Puchmajera, V. M. Kramera i J. Jungmanna. V Mariánských Lázních se seznámil s básníkem Johannem Wolfgangem Goethem.

Dobrovského dílo je ze začátku věnováno biblické kritice. V díle *Pragische Fragmente hebräischer Handschriften* analyzoval biblické rukopisy. Ve spise *Fragmentum Pragense Evangelii S. Marci* zamítl domnělé stáří Evangelia sv. Marka. Také se věnoval době husitské, starým rukopisům i církevním polemikám, recenzoval tehdejší literaturu. Nejdůležitějšími díly Josefa Dobrovského jsou literárněhistorická příručka *Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur* z roku 1792 a kniha gramatiky *Ausführliches Lehrgebäude der böhmischen Sprache* z roku 1809. Dalším jeho významným dílem je dvousvazkový německo-český slovník *Deutsch-böhmisches Wörterbuch*.

Pomník Josefa Dobrovského byl zhotoven v r. 1891 podle modelu sochaře Tomáše Seidana sochařem a kameníkem Václavem Žďárským. Busta z kararského mramoru stojí na vysokém a členitém žulovém podstavci. Pomník byl od r. 1902 umístěn ve Vrchlického sadech u Národního muzea v Praze, kde byl v r. 1945 při náletu poškozen. Po opravě byl v roce 1949 osazen na nynějším místě, u domu v Nostické zahradě, kde Dobrovský bydlel.

Dobrovský byl znám pro svou vědeckou poctivost. Stavěl se třeba proti pravosti Rukopisu zelenohorského, což mu u mnoha vlastenců vyneslo kritiku. To je jeden z jeho odkazů. Život

národa nemá stát na nějakých mýtech a už vůbec ne na podvodu. Zdravý a dospělý národ to nepotřebuje. Právě proto je jeho odkaz trvalý a není závislý na žádné dobové módě.

Na závěr osobní doušky. Pohybovat se v prostředí, které před více než dvěma staletími spoluutvářel jeden z mých předků, o němž T. G. Masaryk napsal, že byl „první světový Čech nové doby“, je zajímavou přidanou hodnotou mého současného působistě. A pro mne osobně i velkým závazkem.